

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TİCARET BAKANLIĞI

TİCARET MÜŞAVİRLERİ İLE SEKTÖREL E-SOHBET TOPLANTILARI KIRGIZİSTAN

Hüseyin KOÇ
Ticaret Müşaviri

Aygül SAYRAKUNOVA
Yerel Uzman

BİŞKEK TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

ÜLKE HAKKINDA GENEL BİLGİ

31 AĞUSTOS 1991

İKİNCİ YATIRIM
TESVİKİ YATIRIM
ANLAŞMA

7 MİLYON KİŞİ (25 yaş)

KIRGIZCA VE RUSÇA

ONLEME ANLAŞMALARI

SOM

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

TÜRK
DEVLETLERİ
TEŞKİLATI

BİRLEŞMİŞ
MİLLETLER

DÜNYA TİCARET
ÖRGÜTÜ

BAĞIMSIZ DEVLETLER
TOPLULUĞU

AVRASYA
EKONOMİK BİRLİĞİ

SHANGHAY
İŞBİRLİĞİ ÖRGÜTÜ

İSLAM İŞBİRLİĞİ
TEŞKİLATI

DÜNYA
BANKASI

ASYA
KALKINMA
BANKASI

İSLAM
KALKINMA
BANKASI

AVRUPA KALKINMA
BANKASI

32 ÜLKE İLE İKİLİ YATIRIMLARIN
TEŞVİKİ VE KORUMA ANLAŞMALARI

AEB 180 MİLYONLUK NUFÜS

ABD GSP SİSTEMİ (3500 ÜRÜN)

28 ÜLKE İLE ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ
ÖNLEME ANLAŞMALARI

AVRUPA BİRLİĞİ GSP + SİSTEMİ
(6200 ÜRÜN)

EKONOMİK DURUM

	2020	2021	2022
GSYİH (Nominal)	7,7 Milyar \$	8,5 Milyar \$	10,9 Milyar \$
GSYİH BÜYÜME (Reel)	% - 8,6	% 3,6	%7,0
KİŞİ BAŞINA GSYİH (Nominal)	1.173 \$	1.271 \$	1.562 \$
ORTALAMA MAAŞ	243 \$	234 \$	306 \$
ENFLASYON ORANI	% 9,7	% 11,2	%14,7

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Altın, gümüş,
kömür ve linyit,
uranyum, civa

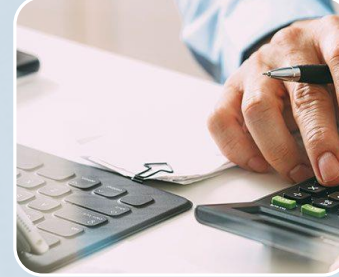
Küçük makineler,
tekstil, işlenmiş
gıda, çimento,
ayakkabı,
soğutucu,
mobilya, elektrikli
motorlar, altın,
kıymetli metaller.

Tütün, pamuk,
patates, fasulye,
pirinç, sebze,
meyve, küçük
ve büyükbaş
hayvan, yün, et
ve ürünleri, süt
ve ürünleri

Hidro enerji,
güneş enerji,
rüzgar enerji,

Toptan ve
perakende
ticaret,
bankacılık,
nakliye, tamirat
v.b.
Programcılık ve
diğer hizmetler.

Dağ, göl, etno,
av, kayak vb.

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

TÜRK YATIRIMLARI

1995-2022 Türk doğrudan yatırımlarının tutarı **1,275 milyar \$**
2022 yılında 321 milyon \$

Türk iş adamlarının yatırımlarının 2 milyar dolara yaklaştığı tahmin edilmektedir.

Türk sermayeli **1.997 şirket kayıtlı - yaklaşık 350 tanesi aktif**

İçecek, pet preform, gıda ürünleri, temizlik maddeleri, tekstil, AVM işletmeciliği, otelcilik, bankacılık, matbaa, turizm acenteliği, inşaat, bilişim teknolojileri, restoran işletmeciliği...

Türk Kurumları: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, TİKA, Diyanet Vakfı, Anadolu Lisesi, Anadolu Kız Meslek Lisesi, İlköğretim Okulu ve Dil Öğretim merkezi, Maarif Vakfı Koleji, THY, Dostluk Hastanesi, Cami v.b.

DIŞ TİCARET (2022)

KIRGIZ İSTATİSTİK KOMİTESİ

Dış ticaret hacmi:	11,7 milyar \$	(+%42,1)
Toplam ihracat:	2,1 milyar	(-%20,7)
Toplam ithalat:	9,6 milyar \$	(+%72,4)
Dış ticaret açığı:	7,5 milyar \$	(+%167)

DIŞ TİCARET (2022)

KIRGIZ İSTATİSTİK KOMİTESİ-TRADEMAP

İTHALAT

1. ÇİN	%42,3	Makine ve kazanlar (dikim mak.), örme-kroşe mensucat, ayakkabı ve aksesuarı, adi metallere çeşitli eşya, elektrikli makineler (telefonlar), sentetik filamentten mensucat
2. RUSYA	%23,6	Mineral yakıt-yağlar (petrol), demir-çelik, binek taşıtlar, konserve sebze-meyveler, ahşap ürün., bitki/hayvansal yağlar, tahıl, plastik ürün.
3. KAZAK.	%7,8	Mineral yakıt-yağlar (kömür, petrol) , binek taşıtlar, plastik ürün., içecek, tütün ürün., demir-çelik, makine ve kazanlar
4. TÜRKİYE	%5,1	Örme-kroşe hazır giyim-kumaş ve aksesuarı, makine ve kazanlar, ayakkabı, demir-çelik ilaçlar
5. ÖZBEK.	%3,8	Örme-kroşe hazır giyim-kumaş ve aksesuarı, plastik ürün., meyve-sebze-kuruyemiş, mineral yakıt-yağlar, makine ve kazanlar

İHRACAT

1. RUSYA	%44,1	Pamuk ürün. (iplik, kumaş) bakır döküntü ve hurdalar, hazır giyim-kumaş ve aksesuarı, meyve ve sebze, makine ve kazanlar, ayakkabı, meyve-kuruyemiş, adi metallere eşyalar
2. KAZAK.	%20,0	Kıymetli metal cevheri, plastik ürün., demir-çelik, hayvansal ürün. (süt, bal, vb.), cam ürün.
3. ÖZBEK.	%10,8	Canlı hayvan, mineral yakıt-yağlar (linyit, kömür, petrol) çimento, cam ürün.
4. TÜRKİYE	%6,4	Petrol yağları, pamuk (kardelenmemiş), kuru baklagil, işlenmemiş kurşun, ham deri, hayvansal ürün. (yenilmeyen), meyve-kuruyemiş
5. BAE	%4,6	Elektrikli mak. (telefon), hava taşıt parçaları, petrol yağları, makine ve kazanlar, kozmetik ürün., et ürün.

DÜNYADAN İTHALAT

TRADEMAP

İlk 10 Ürün (Bin \$)			
HS 4	Ürün Grubu	2021 (\$)	2022 (\$)
2710	Petrol Yağları Ve Bitümenli Mineralleden Elde Edilen Yağlar	719.795	866.836
6004	Örme veya Kroşe (Tığ İşi) Mensucat	198.570	539.588
8703	Binek Otomobiller Ve İnsan Taşımaya Mahsus Diğer Motorlu Taşıtlar	147.949	538.681
8302	Adi Metallerden Donanım, Tertibat Ve Benzeri Eşya	40.321	442.555
6406	Ayakkabı Aksamı	48.309	365.254
8517	Telefon Cihazları	155.119	257.956
5407	Sentetik Filament İpliklerinden Dokunmuş Mensucat	64.741	213.304
8452	Dikiş Makinaları	49.277	209.843
3004	İlaçlar (Dozlandırılmış)	168.746	203.521
6402	Ayakkabılar (Kauçuk Veya Plastik Maddeden)	75.995	134.518
	Liste Toplamı	1.668.825	3.772.056
	Genel Liste Toplamı	5.570.126	9.629.078

DÜNYAYA İHRACAT

KIRGIZ İSTATİSTİK KOMİTESİ-TRADEMAP

İlk 10 Ürün (Bin \$)			
HS 4	Ürün Grubu	2021 (\$)	2022 (\$)
2710	Petrol Yağları Ve Bitümenli Mineralden Elde Edilen Yağlar	68.087	143.230
2616	Kıymetli Metal Cevherleri	156.500	133.881
7404	Bakır Döküntü Hurdaları	103.280	87.235
0713	Kuru Baklagiller	70.115	86.614
5205	Pamuk	3,7	84.523
8517	Telefon Cihazları	54.333	83.295
8708	87.01 İla 87.05 Pozisyonlarında Yer Alan Motorlu Taşıtların Aksam, Parça Ve Aksesuarları.	41.399	55.215
6004	Elastomerik İplik Veya Kauçuk İplik İçeren Örme Veya Kroşe Mensucat	124	50.604
7214	Demir Veya Alaşımsız Çelikten Çubuklar	20.387	49.869
5209	Pamuktan Dokunmuş Mensucat	8,4	47.931
	Liste Toplamı	514.237	822.397
	Genel Liste Toplamı	2.743.728	2.174.617

İKİLİ TİCARET

TÜİK

BİN \$	Türkiye'nin İhracatı	Değişim %	Türkiye'nin İthalatı	Değişim %	Hacim	Denge
2018	377.128	9,7	47.342	-67	424.470	329.786
2019	442.059	17,2	77.244	63,2	519.303	364.815
2020	417.547	-5,5	91.159	18	507.582	325.268
2021	749.509	79,5	86.461	-5,2	835.970	663.048
2022	935.299	24,8	119.553	38,3	1.054.852	815.746

TÜRKİYE'NİN İHRACATI

TRADEMAP

İlk 10 Ürün (Bin \$)			
HS 6	Ürün Grubu	2021	2022
7113.19	Değerli metallerden mücevherat eşyası ve aksamı (gümüş hariç)	235.820	269.291
6006.22	Örme Veya Kroşe (Tığ İşi) Mensucat (pamuklu, boyanmış)	33.084	34.791
8806.29	İnsansız hava aracı, max. kalkış ağırlığı > 150 kg olan	0	31.240
6109.10	Tişörtler, atletler ve diğer giyim (pamuklu, örme veya tığ işi)	15.844	26.738
6004.10	Örme Veya Kroşe (Tığ İşi) Mensucat	39.160	25.962
2008.19	Sert kabuklu meyveler, yer fıstığı ve diğer tohumlar ve karışımları	7.397	16.888
7308.20	Demir Veya Çelikten Kuleler Ve Pilonlar	15.282	16.668
5702.42	Dokunmuş Halılar Ve Yer Kaplamaları	7.721	15.065
3004.90	Tedavi Amaçlı İlaçlar (Dozlandırılmış)	13.869	14.993
6110.20	Kazaklar, Süveterler, Hırkalar, Yelekler vb. (Pamuktan)	11.479	14.252
	Liste Toplamı	379.656	465.888
	Genel Liste Toplamı	749.509	935.299

TÜRKİYE'NİN İTHALATI

TRADEMAP

İlk 10 Ürün (Bin \$)			
HS 6	Ürün Grubu	2021	2022
5201.00	Pamuk (karde edilmemiş, penyelenmemiş)	33.492	30.673
7108.12	Altın (işlenmemiş, parasal olmayan amaçlar için)	6.203	18.612
2710.19	Petrol veya bitümenli minerallerden yağlar ve müstahzarları	0	14.317
7133.3	Fasulye (kurutulmuş, kabuklu, "Phaseolus vulgaris")	16.501	12.499
7801.99	Kurşun (işlenmemiş)	5.224	5.254
4101.20	Sığır veya atların ham post ve derileri	1.134	4.727
8025.2	Antep fıstığı (kabuklu, taze veya kuru)	2.669	4.672
8023.2	Ceviz (kabuklu, taze veya kuru)	970	3.490
5119.9	İnsan tüketimine uygun olmayan hayvansal ürünler (kadavra....)	1.454	3.392
2701.11	Antrasit	0	3.121
	Liste Toplamı	67.647	100.757
	Genel Liste Toplamı	86.461	119.553

POTANSİYEL ARZ EDEN SEKTÖRLER

FIRSATLAR-AVANTAJLAR

- AEB'ye üyeliği, Çin - Avrupa arası geçiş koridoru konumu, Rusya, Kazakistan ve Çin gibi büyük pazarlara yakınlığı
- İthalata Bağımlılık Düzeyi - Ticaret veya yatırım ihtiyacı
- Kültürel Ve Tarihi Yakınlık
- Kaliteli ve fiyatı uygun olarak algılanan Türk mallarına olan talep artmakta, (Ucuz Çin ürünleri ile kaliteli-pahalı Avrupa ürünleri arasında)
- Franchising
- Yatırımların karşılıklı korunması ve çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmasının bulunması
- Vizesiz rejim (Karşılıklı olarak 90 gün)

SORUNLAR

PAZARA GİRİŞ DİKKAT EDİLMESİ GEREKENLER

- **İLETİŞİM:** Rusça/Kırgızca
- İş Yapmadan Önce İlgili Mevzuatın İncelenmesi/Destek Alınması
- AEB Teknik Standartları Ve Sertifikalandırma
- Sözleşme – Ödeme Koşulları
- Tecrübeli- Kurumsal Yerel Ortak İle İşbirliği Faydalı
- Kamu Finansmanı – Uls. Finansman Kuruluşları
- Etkin Tanıtım Ve Özellikle Sosyal Medya Araçlarının Kullanılması
- İhalelerin Takibi (<https://zakupki.okmot.kg/> - <http://procurement.kg> - <https://tenders.kg>)
- Müşavirliğimizle İrtibat

T.C. TİCARET
BAKANLIĞI

TEŞEKKÜRLER !

biskek@ticaret.gov.tr